

**MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR TA'LIM-TARBIYASINI
TASHKIL ETISHDA AMALIY MASHG'ULOTLARDAN FOYDALANISH
METODIKASI**

Azimova Ozoda Chori qizi
Xalqaro Nordik Universiteti
Magistratura fakulteti
Ta'lim va tarbiya nazariyasi Maktabgacha ta'lim yo'nalishi
2-bosqich magistranti

**METHODOLOGY OF USING PRACTICAL EXERCISES IN
ORGANIZING THE EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN**

Azimova Ozoda Chori qizi
International Nordic University
Master's degree faculty
Theory of education and upbringing Preschool education
2nd year master's student

Annotatsiya: Maktabgacha yoshdagi bolalar ta'lim-tarbiyasini tashkil etishda amaliy mashg'ulotlardan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Bu yoshdagi bolalar o'z faoliyatlarini o'yin, mehnat, san'at va boshqa turdagi amaliy ishlar orqali rivojlantiradilar. Amaliy mashg'ulotlar bolalarning har tomonlama rivojlanishiga xizmat qiluvchi asosiy vositalardan biri hisoblanadi. Shu bois, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida amaliy mashg'ulotlarni samarali tashkil etish va olib borish uchun ko'plab ishlar amalga oshirilmoqda.

Kalit so'zlar: amaliy mashg'ulotlar, o'yinlar, hamkorlik, ijtimoiy ko'nikmalar, ijodiy fikrlash, jismoniy faoliyat.

Аннотация: Использование практических занятий имеет большое значение в организации образования детей дошкольного возраста. Дети этого

возраста развивают свою активность через игру, труд, творчество и другие виды практической работы. Практические занятия являются одним из основных инструментов, служащих всестороннему развитию детей. Поэтому проводится большая работа по эффективной организации и проведению практических занятий в дошкольных образовательных организациях.

Ключевые слова: практические занятия, игры, сотрудничество, социальные навыки, творческое мышление, двигательная активность.

Abstract: The use of practical exercises is of great importance in the organization of education of preschool children. Children of this age develop their activity through play, labor, art and other types of practical work. Practical exercises are one of the main tools that serve the comprehensive development of children. Therefore, a lot of work is being done to effectively organize and conduct practical exercises in preschool educational organizations.

Keywords: practical exercises, games, cooperation, social skills, creative thinking, physical activity.

Maktabgacha ta'lim uzluksiz ta'limning boshlang'ich qismi hisoblanadi. U bolaning sog'lom va rivojlangan shaxs bo'lib shakllanishini ta'minlab, o'qishga bo'lgan ishtiyoqini uyg'otib, tizimli o'qitishga tayyorlab boradi. 6-7 yoshgacha bo'lgan maktabgacha ta'lim davlat va nodavlat bolalar maktabgacha ta'lim tashkilotlarida va oilada amalga oshiriladi. Maktabgacha ta'limning maqsadi, bolalarni maktabdagi o'qishga tayyorlash, bolani sog'lom, rivojlangan, mustaqil shaxs bo'lib shakllantirish, qobiliyatlarini ochib berish, o'qishga, tizimli ta'limga bo'lgan ishtiyoqini tarbiyalash hisoblanadi. Maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari aniq bir yoshdagi bolaning rivojlanish standartlarini va bolaning yutuqlari va rivojlanish darajasini baholash imkoniyatini beruvchi indikatorlarni belgilaydi. Ushbu xujjat, birinchi navbatda, oilalarga

bolaning to‘laqonli rivojlanishi, ta‘lim-tarbiyasida, uni maktabda ta‘lim olishga samarli tayyorlashda yordam berishni nazarda tutadi. U maktabgacha ta‘limning mazmunini belgilaydi va mulk shaklidan qat‘iy nazar, maktabgacha ta‘lim tashkilotlarini bolalikning qadr-qimmatini saqlab qolgan xolda barcha bolalarning tenghuquqligini va har bir bolaning individual rivojlanishini tadbiq etishga yo‘naltirilgan. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun amaliy mashg‘ulotlarning mazmuni va shakli bolalarning yoshiga, rivojlanish darajasiga va individual xususiyatlariga mos bo‘lishi kerak. Pedagoglar mashg‘ulotlarni rejalashtirayotganda har bir bolaning qiziqishlari va ehtiyojlarini hisobga olishadi. Shu bilan birga, mashg‘ulotlarning mazmuni turli yo‘nalishlarni qamrab olishi lozim: nutqni rivojlantirish, jismoniy tarbiya, san‘at, mehnat, ijtimoiy ko‘nikmalarni shakllantirish va boshqalar. Har bir yo‘nalishda amaliy mashg‘ulotlar bolalarning qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan bo‘lishi zarur. Amaliy mashg‘ulotlarni tashkil etishda pedagoglarning roli juda katta. Ular bolalarning faoliyatini boshqaradi, rag‘batlantiradi, yordam beradi va xatolarini to‘g‘rileydi. Pedagoglar bolalarning individual xususiyatlarini hisobga olib, har bir bola bilan alohida ishlashga harakat qiladilar.[1]

Amaliy mashg‘ulotlarda o‘yinlarning o‘rni alohida ta’kidlanadi. O‘yin orqali bolalar nafaqat ko‘ngilochar, balki rivojlantiruvchi faoliyat bilan shug‘ullanadilar. O‘yinlar bolalarning tafakkurini, diqqatini, xotirasini va nutqini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, o‘yinlar bolalarning jismoniy faolligini ta’minlaydi, ularning harakat ko‘nikmalarini shakllantiradi. Pedagoglar o‘yinlarni turli shakllarda, masalan, ro‘l o‘ynash, qurilish, tabiat bilan tanishish o‘yinlari kabi tashkil etadilar. San‘at va mehnat mashg‘ulotlari ham maktabgacha yoshdagi bolalar ta‘lim-tarbiyasida muhim o‘rin tutadi. Bolalar rang-barang materiallar bilan ishlash, qo‘l mehnati mashqlarini bajarish, musiqiy va dramatik o‘yinlarda ishtirok

etish orqali o'z ijodkorligini namoyon etadilar. Jismoniy tarbiya amaliy mashg'ulotlarning ajralmas qismidir. Harakatli o'yinlar, sport mashg'ulotlari, tabiat bilan tanishish faoliyatlari bolalarning sog'lom o'sishini ta'minlaydi. Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun jismoniy faollik juda muhimdir, chunki ularning organizmi tez rivojlanadi va harakatlar muvofiqligini shakllantirish zarur. Pedagoglar jismoniy tarbiya mashg'ulotlarini turli shakllarda, masalan, yugurish, sakrash, to'p bilan o'yinlar tarzida tashkil etadilar.[2]

Til rivojlanishi amaliy mashg'ulotlarda alohida e'tibor talab qiladi. Nutqni rivojlantirish uchun maxsus o'yinlar, she'rlar, hikoyalar, qo'shiqlar qo'llaniladi. Bolalar nutqini rivojlantirish amaliy mashg'ulotlarda tabiiy ravishda, o'yin va faoliyat orqali amalga oshiriladi. Shu tariqa, bolalar o'z fikrlarini ifoda etishni, boshqalar bilan muloqot qilishni o'rganadilar, so'z boyligini oshiradilar. Maktabgacha yoshdagi bolalar ta'lim-tarbiyasida ota-onalar bilan hamkorlik muhim ahamiyatga ega. Ota-onalar bolalarning rivojlanish jarayonida pedagoglar bilan birgalikda ishlashlari, uyda ham amaliy mashg'ulotlarni davom ettirishlari zarur. Maktabgacha ta'lim muassasalari ota-onalarni amaliy mashg'ulotlarning maqsadi, mazmuni va usullari bilan tanishtirib, ularga tavsiyalar beradi. Bu esa bolalarning rivojlanishini yaxshilashga yordam beradi. Amaliy mashg'ulotlar bolalarning mustaqilligini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bolalar o'zlari qaror qabul qilish, vazifalarni bajarish, xatolarini tahlil qilish ko'nikmalarini egallaydilar. Bu esa ularni kelajakdagi ta'lim jarayonlariga tayyorlaydi, shaxs sifatida o'sishlariga yordam beradi. Shu bois, amaliy mashg'ulotlarda bolalarning faol ishtirokini ta'minlash muhimdir.[3]

Xulosa:

Maktabgacha yoshdagi bolalar ta'lim-tarbiyasida amaliy mashg'ulotlarning mazmuni va shakllarini doimiy ravishda yangilab borish lozim. Bu zamonaviy

pedagogika va psixologiya yutuqlarini tatbiq etish, yangi o‘yinlar va metodlarni qo‘llash orqali amalga oshiriladi. Shu bilan birga, bolalarning individual xususiyatlari va ehtiyojlarini hisobga olish, ularni qiziqtiradigan faoliyatlarni tashkil etish amaliy mashg‘ulotlarning samaradorligini oshiradi. Amaliy mashg‘ulotlar bolalarning ijtimoiy ko‘nikmalarini rivojlantirishda ham muhim rol o‘ynaydi. Bolalar guruhda ishlash, do‘stlik, o‘zaro yordam ko‘rsatish kabi fazilatlarni o‘rganadilar.[4]

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Usmonova D. "Maktabgacha yoshdagi bolalar ta'lim-tarbiyasida innovatsion metodlar" — Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi, 2023.
2. Qodirova M. "Amaliy mashg‘ulotlar metodikasi va tashkiloti" — Toshkent: "Sharq", 2022.
3. Karimov A. "Maktabgacha ta'limda o‘yin va amaliy mashg‘ulotlar" — Samarqand: "SamDU Nashriyoti", 2023.
4. Sobirova N. "Pedagogik texnologiyalar va maktabgacha yoshdagi bolalar ta'limi" — Toshkent: "Fan va Ta’lim", 2024.
5. Xolmatova G. "Maktabgacha yoshdagi bolalarning nutqini rivojlantirishda amaliy mashg‘ulotlar" — Buxoro: "Buxoro Universiteti Nashriyoti", 2022.
6. Tursunov B. "Maktabgacha ta'limda jismoniy tarbiya va amaliy mashg‘ulotlar" — Namangan: "NamDU Nashriyoti", 2023.